

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 2017 р. №

Київ

**Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги
суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного
середовища**

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» в цілому.

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

**Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам
господарювання на захист навколишнього природного середовища**

1. Загальні положення

1. Ці критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання (далі – державна допомога), що надається суб'єктам господарювання для цілей, передбачених частиною першою статті 6 Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", застосовуються Уповноваженим органом з питань державної допомоги (далі – Уповноважений орган) для прийняття рішення щодо визнання державної допомоги на захист навколишнього природного середовища допустимою відповідно до частини четвертої статті 6 Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

2. Для цілей цих Критеріїв терміни вживаються в такому значенні:

1) захист навколишнього природного середовища – комплекс заходів, спрямованих на запобігання, скорочення чи ліквідацію забруднення, інших видів шкідливого впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище отримувача допомоги, або зменшення ризику такого шкідливого впливу або більш ефективного використання природних ресурсів, включаючи енергозберігаючі заходи та використання енергії, виробленої з альтернативних джерел;

2) когенерація або комбіноване виробництво тепла та електроенергії – комбіноване виробництво теплової енергії і електричної та/або механічної енергії в рамках одного процесу;

3) забруднена ділянка – земельна ділянка із підтвердженою наявністю такої концентрації шкідливих або радіоактивних речовин, що є наслідком антропогенного впливу, при якій вони становлять істотний ризик для здоров'я людей або навколишнього природного середовища з урахуванням цільового призначення (використання) відповідної ділянки;

4) енергетична ефективність (енергоефективність) – скорочення споживання енергії (кількість зекономленої енергії), яке визначається шляхом вимірювання та/або оцінки споживання такої енергії на відповідному об'єкті до і після запровадження на цьому об'єкті заходів, спрямованих на покращення ефективності споживання енергії, з урахуванням однакових зовнішніх умов, які

впливають на споживання енергії при оптимальному рівні витрат енергетичних ресурсів на опалення, освітлення, вентиляцію, кондиціонування повітря, гаряче водопостачання тощо з урахуванням місцевих кліматичних умов;

5) екологічні стандарти – державні стандарти та екологічні нормативи в галузі охорони навколишнього природного середовища, які встановлені законодавством України та/або міжнародними договорами і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів та гранично допустимі концентрації забруднюючих речовин, вимоги до систем екологічного керування, оцінювання екологічної результативності, принципи і методи застосування екологічного маркування та екологічної звітності, критерії оцінювання впливів на навколишнє природне середовище;

6) екологічний стандарт Європейського Союзу (далі ЄС) означає:

(а) обов'язковий стандарт ЄС, що встановлює рівні стандарти, які мають бути передбачені у планах охорони навколишнього середовища окремих суб'єктів господарювання;

(б) обов'язки відповідно до Директиви 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європи від 24.11.2010 «Про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення)» щодо впровадження найкращих наявних технологій (далі – ННТ) та забезпечення, щоб рівні викидів забруднюючих речовин були не вище, ніж за умови впровадження ННТ. Для випадків, коли:

- рівні викидів пов'язані із ННТ та встановлені у нормативних актах щодо імплементації Директиви 2010/75/ЄС – такі рівні будуть використовуватися для цілей цих Критеріїв;

- рівні викидів, встановлені у вигляді діапазону, – будуть застосовуватись граничні значення, які досягаються при впровадженні ННТ вперше.

в) новий екологічний стандарт ЄС – стандарт, який прийнято ЄС, але ще не набрав чинності для України;

7) первинна енергія – енергія паливної сировини, отримана енергогенеруючою установкою як вхідний ресурс, яка не піддавалася жодним процесам перетворення або трансформації. Первинна енергія трансформується в процесі перетворення енергії в більш зручні форми енергії, такі як електроенергія;

8) електростанція, вітрова електроустановка, вітрова електростанція – терміни використовуються у значеннях, наведених в Законах України «Про ринок електричної енергії», «Про альтернативні джерела енергії»;

9) енергетична інфраструктура – означає будь-яке устаткування і споруди, які знаходяться на території України, включаючи ті, що зв'язують з однією або декількома третіми країнами, та підпадають під такі категорії:

9.1) стосовно електроенергії:

9.1.1) магістральна електрична мережа;

9.1.2) місцева (локальна) електрична мережа;

9.1.3) устаткування для зберігання електроенергії на постійній або тимчасовій основі в надземному або підземному приміщенні, або геологічному об'єкті, за умови, що таке устаткування безпосередньо пов'язане з високовольтними лініями електропередачі, які призначені для напруги 110 кВ і вище;

9.1.4) будь-яке обладнання або споруди, які необхідні для безпечної, надійної та ефективної роботи об'єктів, визначених у пунктах 9.1.1 – 9.1.2 цього пункту, в тому числі системи захисту, моніторингу та контролю в мережах і підстанціях;

9.1.5) інтелектуальні енергосистеми, які визначаються як будь-яке обладнання, лінії електропередач, кабелі або установки цифровий зв'язок в режимі реального часу або в режимі, наближеного до реального, інтерактивний і інтелектуальний моніторинг і управління виробництвом електроенергії, її передачею, розподілом і споживанням всередині електричної мережі з метою розвитку мережі, що ефективно координує поведінку і дії всіх користувачів, які підключені до неї – виробників, споживачів і тих користувачів, які одночасно є і виробниками та споживачами, — з метою забезпечення економічно ефективної, економічно безпечної і розрахованої на довгострокову перспективу роботи електричної мережі з низькими втратами і високою якістю та гарантією поставок і безпеки;

9.2) стосовно газу:

9.2.1) магістральні та розподільчі трубопроводи для транспортування природного газу та біогазу, які є частиною мережі, за винятком трубопроводів високого тиску, що використовуються для висхідного розподілу природного газу;

9.2.2) підземні сховища, підключені до газопроводів високого тиску, зазначених у пункті 9.2.1;

9.2.3) об'єкти для прийому, зберігання та регазифікації або декомпресії скрапленого природного газу ('LNG') або стисненого природного газу ('CNG');

9.2.4) будь-яке обладнання або установки, необхідні для безпечного, надійного та ефективного функціонування системи або для забезпечення реверсивної здатності, включаючи компресорні станції;

9.3) стосовно нафти:

9.3.1) трубопроводи, що використовуються для транспортування сирої нафти;

9.3.2) насосні станції і сховища, необхідні для роботи трубопроводів для сирої нафти;

9.3.3) будь-яке обладнання або установки, необхідні для належного, безпечного та ефективного функціонування відповідної системи, включно із системами захисту, моніторингу та контролю, а також реверсивного обладнання;

9.4) стосовно вуглекислого газу:

мережа трубопроводів, у тому числі, пов'язаних компресорних станцій, для транспортування вуглекислого газу до місця зберігання, з метою закачування вуглекислого газу у відповідні підземні геологічні формації для постійного зберігання;

10) біопаливо – термін вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про альтернативні види палива";

11) відходи та усі терміни, пов'язані з відходами, – вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про відходи";

12) теплогенеруюча організація, – терміни вживаються у значеннях, наведених в Законі України "Про тепlopостачання";

13) енергогенеруюча установка – комплекс взаємопов'язаного устаткування та споруд, призначених для виробництва електричної та/або теплової енергії;

14) екологічні дослідження – стратегічна екологічна оцінка, екологічна експертиза, енергетичний аудит, екологічний аудит, інші види аналізу та оцінки впливу або потенційного впливу господарської діяльності, виробничих потужностей, проектних матеріалів, документів та інших об'єктів на навколишнє природне середовище або їх енергоефективності, вивчення та оцінка ефективності заходів, спрямованих на захист навколишнього природного середовища, поліпшення екологічних аспектів виробничої діяльності та екологічних характеристик продукції, зменшення екологічних впливів на усіх стадіях життєвого циклу продукції;

15) еко-інновації – будь-які форми інноваційної діяльності, які призводять до суттєвого поліпшення екологічних аспектів виробничої діяльності та екологічних характеристик продукції або спрямовані на це. Еко-інноваціями вважаються нові виробничі процеси, нова продукція або послуги та нові методи управління та ведення господарської діяльності, використання або впровадження яких потенційно може попередити або суттєво знизити ризики для довкілля, забруднення та інші прояви негативного впливу використання ресурсів протягом усього життєвого циклу відповідного виду діяльності;

16) енергія, вироблена з альтернативних джерел (відновлюваних джерел) – електрична, тепла та механічна енергія: електрична, яка виробляється на об'єктах альтернативної енергетики, а також частка, з урахуванням

теплотворної здатності, енергії, виробленої з використанням відновлюваних джерел енергії гібридними енергетичними установками, які також використовують традиційні джерела енергії. Сюди належить електроенергія з альтернативних джерел, яка використовується для заряджання акумуляторних систем, за винятком електроенергії, отриманої в результаті використання таких систем. До альтернативних джерел енергії належать джерела вітрової, сонячної, геотермальної енергії, енергії хвиль та припливів, гідроенергії, енергії біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів тощо;

17) екологічний податок – термін вживається у значенні, наведеному у Податковому кодексі України;

18) капітальні інвестиції – господарська операція, яка передбачає придбання та/або створення об'єктів нерухомої власності, інших основних фондів та нематеріальних активів, які підлягають амортизації.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Господарському кодексі України та Законах України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Про захист економічної конкуренції», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про ринок природного газу», «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», «Про публічні закупівлі», «Про альтернативні види палива» та Загальних критеріях оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, Критеріях оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, Критеріях оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. До Критеріїв застосовуються такі правила поєднання державної допомоги:

3.1. Уповноважений орган при прийнятті рішення про допустимість державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища керується положеннями Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», Загальними критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України, та цими Критеріями.

3.2. Ці Критерії у сукупності визначають умови, за наявності яких державна допомога суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища може бути визнана Уповноваженим органом допустимою для конкуренції.

3.3. У разі недотримання одного з критеріїв оцінки допустимості державної допомоги, визначених Загальними критеріями оцінки допустимості

державної допомоги суб'єктам господарювання та цими Критеріями, державна допомога не вважається допустимою для конкуренції.

3.4. До державної допомоги на захист навколишнього природного середовища застосовуються інші правила поєднання, встановлені Загальними критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, які визначаються Кабінетом Міністрів України.

II. Державна допомога суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища

1. Державна допомога може надаватися для впровадження заходів, спрямованих на забезпечення захисту навколишнього природного середовища та підвищення енергоефективності, поводження з відходами.

2. Метою надання державної допомоги на захист навколишнього природного середовища може бути усунення або попередження завдання шкоди навколишньому природному середовищу, підвищення ефективності використання природних ресурсів, поліпшення показників екологічної результативності та характеристик продукції на усіх етапах життєвого циклу, у тому числі підвищення енергоефективності та заохочення використання альтернативних джерел виробництва енергії.

3. Державна допомога на захист навколишнього природного середовища може надаватися в межах програм державної допомоги та індивідуальної державної допомоги. Програми та індивідуальна державна допомога на захист навколишнього природного середовища повинні сприяти переходу до ресурсоефективної, низьковуглецевої економіки, встановленню конкурентного та сталого енергетичного ринку, розвитку моделі сталого споживання та виробництва.

4. Державна допомога на захист навколишнього природного середовища може надаватися суб'єктам господарювання незалежно від їх розміру.

Державна допомога на захист навколишнього природного середовища не надається суб'єктам господарювання, які знаходяться в скрутному становищі.

5. Державна допомога на захист навколишнього природного середовища може надаватися в будь-якій формі, передбаченій Законом "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

6. Максимальний розмір державної допомоги визначається відповідно до Додатку 1 цих Критеріїв окремо для кожного виду державної допомоги на захист навколишнього природного середовища.

7. Державна допомога на захист навколишнього природного середовища включає наступні види:

- 7.1. державна допомога, яка дає суб'єктам господарювання змогу дотримуватись екологічних стандартів, застосовувати вищі екологічні стандарти, або підвищити якість охорони навколишнього природного середовища за відсутності таких стандартів;
- 7.2. державна допомога на завчасну адаптацію до нових екологічних стандартів;
- 7.3. державна допомога на екологічні дослідження;
- 7.4. державна допомога на відновлення забруднених ділянок;
- 7.5. державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел;
- 7.6. операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел;
- 7.7. операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях;
- 7.8. державна допомога на підвищення енергоефективності, в тому числі когенерації та централізованого тепlopостачання і централізованого холодопостачання;
- 7.9. державна допомога на поводження з відходами;
- 7.10. державна допомога на уловлювання, транспортування та зберігання вуглекислого газу;
- 7.11. державна допомога у формі зниження або звільнення екологічних податків;
- 7.12. державна допомога на енергетичну інфраструктуру;
- 7.13. державна допомога на переміщення підприємств.

III. Державна допомога повинна відповідати таким критеріям допустимості:

1. Державна допомога, яка дає суб'єктам господарювання змогу дотримуватись екологічних стандартів, застосовувати вищі екологічні стандарти, або підвищити якість охорони навколишнього природного середовища за відсутності таких стандартів;

1.1. Державна допомога надається для капітальних інвестицій, які надають можливість отримувачу допомоги:

- а) забезпечити охорону навколишнього природного середовища на рівні вищому, ніж це передбачено чинними екологічними стандартами, або
- б) покращити рівень охорони навколишнього природного середовища, якщо відповідні стандарти відсутні.

1.2. Державна допомога може бути надана для:

1.2.1. придбання нових транспортних засобів: автомобільного, залізничного, річкового і морського транспорту, що відповідає вже прийнятим екологічним стандартам, за умови, що придбання таких транспортних засобів

відбувається до дати набуття чинності вказаними стандартам, які після дати набуття чинності не мають зворотної сили до транспортних засобів, вже придбаних до цієї дати;

1.2.2. переобладнання транспортних засобів автомобільного, залізничного, річкового і морського транспорту відповідно до вимог екологічних стандартів за умови, що такі екологічні стандарти ще не набрали чинності на дату початку використання транспортних засобів та не мають зворотної сили (не є обов'язковими) для цих транспортних засобів.

1.3. Дозволеними витратами є лише додаткові капітальні інвестиції (капітальні витрати), які безпосередньо забезпечують рівень охорони навколишнього природного середовища вищий, ніж це передбачено чинними екологічними стандартами, або покращують рівень охорони навколишнього природного середовища, якщо екологічні стандарти відсутні.

Дозволеними витратами визнаються:

а) витрати на капітальні інвестиції у сферу охорони навколишнього природного середовища, якщо такі витрати піддаються окремому визначенню в загальній сумі інвестиційних витрат та безпосередньо пов'язані з охороною навколишнього природного середовища;

б) в усіх інших випадках – витрати на інвестиції у сферу охорони навколишнього природного середовища у порівнянні з розміром подібних менш екологічних інвестицій, які були б реально здійснені суб'єктом господарювання за відсутності державної допомоги. Різниця між витратами на обидві інвестиції є сумою витрат, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, що вважаються дозволеними.

2. Державна допомога на завчасну адаптацію до нових екологічних стандартів.

2.1. Державна допомога на завчасну адаптацію нових екологічних стандартів надається для капітальних інвестицій, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища відповідно до екологічних стандартів, які було прийнято, але які ще не набрали чинності.

2.2. Державна допомога на завчасну адаптацію нових екологічних стандартів може надаватися на капітальні інвестиції, які здійснюються та завершуються принаймні за один рік до дати набрання чинності відповідними новими екологічними стандартами.

2.3. Дозволеними витратами є лише капітальні інвестиції (капітальні витрати), які безпосередньо забезпечують охорону навколишнього природного середовища відповідно до нових екологічних стандартів.

Дозволеними витратами визнаються:

а) капітальні витрати, які безпосередньо забезпечують охорону навколишнього природного середовища відповідно до нових екологічних стандартів та можуть бути визначені в загальному обсязі капітальних витрат окремо як додаткові;

б) в усіх інших випадках – витрати на інвестиції у сферу охорону навколишнього природного середовища у порівнянні з розміром подібних менш екологічних інвестицій, які були б реально здійснені суб'єктом господарювання за відсутності державної допомоги. Різниця між витратами на обидві інвестиції є сумою витрат, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, що вважаються дозволеними.

3. Державна допомога на екологічні дослідження.

3.1. Державна допомога може надаватися для проведення екологічних досліджень, які безпосередньо пов'язані з капітальними інвестиціями, передбаченими цими Критеріями.

3.2. Державна допомога на екологічні дослідження не може надаватися суб'єктам великого підприємництва для проведення енергетичного аудиту, обов'язкового згідно з законодавством.

3.3. Дозволеними витратами є безпосередні витрати отримувача допомоги на проведення відповідного екологічного дослідження.

4. Державна допомога на відновлення забруднених ділянок.

4.1. Державна допомога на відновлення забруднених ділянок надається для усунення шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу, включаючи ґрунти, поверхневі та підземні води забрудненої земельної ділянки.

4.2. Якщо встановлено фізичну або юридичну особу, яка, відповідно до законодавства, має нести відповідальність за забруднення земельної ділянки та зобов'язана компенсувати завдану шкоду, то державна допомога не надається. Якщо зазначеної особи не встановлено або вона не в змозі компенсувати завдану шкоду, суб'єкт господарювання, який має намір відновити забруднену ділянку, може отримати державну допомогу.

4.3. Дозволеними витратами є витрати на відновлювальні роботи (незалежно від того, чи відображаються такі витрати на балансі як основні фонди), з вартості яких повинна відніматися сума зростання вартості відновленої земельної ділянки. Оцінка зростання вартості відновленої земельної ділянки має здійснюватися незалежним оцінювачем.

5. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел:

5.1. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел може надаватися для капітальних інвестицій в нові потужності з виробництва енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел.

5.2. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел може надаватися для капітальних інвестицій в нові потужності з виробництва біопалива. Державна допомога також може надаватися для переобладнання та/чи модернізації потужностей для виробництва біопалива з харчової сировини на виробництво біопалива з іншої сировини.

5.3. Державна допомога на захист навколишнього природного середовища не надається діючим гідроелектростанціям, які не відповідають вимогам законодавства. Державна допомога надається тільки новим установкам. Державна допомога не надається або не виплачується після введення установки в експлуатацію. Розмір державної допомоги не залежить від обсягу виробництва.

5.4. Дозволеними витратами є лише капітальні інвестиції (капітальні витрати), які безпосередньо забезпечують виробництво енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел або біопалива.

Дозволеними витратами визнаються:

а) капітальні витрати на виробництво енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел або біопалива, якщо вони можуть бути визначені окремо в загальному обсязі капітальних витрат як додаткові (зокрема як додатковий компонент до вже існуючої установки). Витрати, які безпосередньо не пов'язані з виробництвом енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел або біопалива, не є дозволеними;

б) якщо витрати на інвестиції у виробництво енергії з відновлюваних джерел можна визначити у порівнянні з розміром подібних інвестицій з меншим рівнем захисту навколишнього природного середовища, які були б реально здійснені суб'єктом господарювання за відсутності державної допомоги, різниця між витратами на обидві інвестиції є сумою витрат, пов'язаних з виробництвом енергії з відновлюваних джерел, що вважаються дозволеними;

в) для невеликих потужностей, які неможливо порівняти зі схожими об'єктами, оскільки вони не існують, дозволеними витратами визнаються капітальні витрати на цей об'єкт, які забезпечують більш високий рівень захисту навколишнього природного середовища.

5.5. Інтенсивність державної допомоги на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел не повинна перевищувати 30 відсотків дозволених витрат, якщо вони визначаються відповідно до підпункту в підпункту 5.4. пункту 5.

Якщо державна допомога надається шляхом проведення процедури конкурсних торгів на основі чітких, прозорих і недискримінаційних критеріїв, інтенсивність такої допомоги може складати 100 відсотків дозволених витрат. Така процедура конкурсних торгів має забезпечувати відсутність дискримінації та бути відкритою для всіх суб'єктів господарювання.

Державна допомога надається без подальшого проведення переговорів з учасником конкурсних торгів. Бюджет конкурсних торгів повинен бути обмеженим, з метою забезпечення того, що не всі учасники торгів отримають державну допомогу.

6. Операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел.

6.1. Операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел надається виробнику електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел у вигляді надбавки до ринкової ціни, за якою виробник продає вироблену електроенергію на енергоринку.

6.2. Операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел надається тільки до повної амортизації електроустановки, що виробляє електроенергію з альтернативних (відновлюваних) джерел.

6.3. Сума будь-якої інвестиційної державної допомоги, попередньо отриманої виробником електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел, повинна бути вирахована з суми операційної державної допомоги на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел.

6.4. Операційна державна допомога на сприяння виробництву електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел надається на конкурсних засадах на основі чітких, прозорих і недискримінаційних критеріїв, розроблених надавачем державної допомоги, якщо надавачі доведуть, що:

а) лише один або дуже обмежена кількість проектів, або виробничих об'єктів (підприємств) можуть відповідати критеріям; або

б) конкурсний процес відбору заявок отримувачів державної допомоги на отримання державної допомоги призведе до підвищення ефективності надання допомоги (наприклад, для уникнення встановлення постійних надбавок до тарифів); або

в) конкурсний процес відбору заявок отримувачів державної допомоги на отримання державної допомоги в результаті призведе до зниження розміру витрат державних чи місцевих ресурсів для реалізації проекту (уникнення зниження тарифів на електроенергію, вироблену з альтернативних (відновлюваних) джерел).

Умови проведення конкурсу встановлюються надавачем державної допомоги. Якщо конкурсний процес на отримання державної допомоги відкритий для всіх виробників електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на недискримінаційній основі, то Уповноважений орган вважатиме доведеним, що державна допомога є пропорційною і не спотворює конкуренцію.

Конкурс може бути обмежений конкретними технологіями виробництва електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел, якщо це забезпечить найбільш оптимальний та збалансований розвиток виробництва електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел, з урахуванням, зокрема, одного з таких факторів:

- 6.4.1. потенціалу розвитку нових та інноваційних технологій;
- 6.4.2. необхідності диверсифікації способів, технологій виробництва електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел;
- 6.4.3. мережевих обмежень і необхідності забезпечення стабільності енергосистеми в цілому;
- 6.4.4. витрат на інтеграцію в енергосистему;
- 6.4.5. запобігання дисбалансу або спотворенню конкуренції на ринках сировини для біомаси.

6.5. Державна допомога може бути надана без проведення конкурсу, передбаченого підпунктом 6.4 пункту 6 розділу III, цих Критеріїв для виробничого обладнання, що виробляє електроенергію з альтернативних (відновлюваних) джерел, потужністю менше 1 МВт, або промислових зразків і експериментальних (дослідних) зразків або їх діючих моделей, крім вітрових електростанцій, або виробничого обладнання потужністю менше 6 МВт, або в складі не більше 6 виробничих електроустановок.

Державна допомога надається новим та інноваційним технологіям виробництва енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел шляхом проведення конкурсних торгів, відкритих щонайменше для однієї технології, на основі чітких, прозорих і недискримінаційних критеріїв. Умови проведення конкурсу встановлюються надавачем державної допомоги. Така державна допомога не повинна надаватися для більш ніж 5 відсотків загального обсягу запланованих нових потужностей для виробництва електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на рік.

Державна допомога надається у формі надбавки до ринкової ціни, за якою виробники здійснюють прямий продаж виробленої ними електроенергії на ринку.

На отримувачів державної допомоги покладаються стандартні обов'язки балансування. Отримувачі державної допомоги можуть доручити виконання обов'язків балансування іншим суб'єктам господарювання.

7. Операційна державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях.

7.1. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях надається вітровим електростанціям з потужностями менше 3 МВт або станціям у складі менше 3 вітрових електроустановок, іншим виробникам електроенергії з альтернативних (відновлюваних) джерел з потужностями, меншими ніж 500 кВт, а також виробникам біопалива з виробничими потужностями, меншими ніж 50 000 тонн на рік, крім виробників біопалива з харчової сировини. Для цілей розрахунку максимальних потужностей електростанцій

електрогенеруючі установки, що мають спільну точку підключення до електромережі, повинні розглядатися як одна електростанція.

7.2. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях може надаватися за кожен вироблену одиницю енергії в розмірі, що не може перевищувати різницю між середньозваженою собівартістю виробленої одиниці енергії на точці підключення до енергосистем та її ринковою вартістю. Середньозважена собівартість виробленої енергії має перераховуватися щонайменше раз на рік.

7.3. Сума будь-якої інвестиційної державної допомоги, попередньо отриманої виробником енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел, підлягає вирахуванню з суми операційної державної допомоги на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях.

7.4. Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних (відновлюваних) джерел на малих потужностях надається тільки до моменту повної амортизації електрогенеруючої установки.

8. Державна допомога на підвищення енергоефективності, в тому числі когенерації та централізованого тепlopостачання і централізованого холодопостачання.

8.1. Державна допомога на підвищення енергоефективності.

8.1.1 Державна допомога на підвищення енергоефективності може надаватися для впровадження заходів, які забезпечують підвищений рівень енергоефективності порівняно з існуючим, за умови, що впровадження таких заходів не вимагається чинними екологічними стандартами або екологічними стандартами, що були прийняті, але не набрали чинності.

8.1.2. Дозволені витрати можуть бути лише додаткові капітальні інвестиції, які необхідні для забезпечення підвищеного рівня енергоефективності.

Дозволені витрати визнаються:

а) капітальні витрати, які забезпечують підвищений рівень енергоефективності та можуть бути визначені окремо в загальному обсязі капітальних витрат як додаткові. Витрати, які безпосередньо не пов'язані з досягненням підвищеного рівня енергоефективності, не є дозволеними;

б) в усіх інших випадках – витрати на інвестиції в підвищення енергоефективності у порівнянні з розміром подібних менш екологічних інвестицій, які були б реально здійснені суб'єктом господарювання за відсутності державної допомоги. Різниця між витратами на обидві інвестиції є сумою витрат, пов'язаних з підвищенням енергоефективності, що вважаються дозволеними.

8.1.3. Операційна державна допомога для заходів з енергозбереження (за винятком операційної допомоги високої енергоефективної теплоелектроцентралей) та енергоефективності має відповідати одночасно наступним умовам:

8.1.3.1. При визначенні розміру операційної державної допомоги до складу дозволених витрат не можуть бути включені витрати виробництва, які були попередньо повністю або частково покриті інвестиційною державною допомогою.

8.1.3.2. термін дії програми або індивідуальної державної допомоги не повинен перевищувати п'ять років.

8.2 Інвестиційна державна допомога на високоефективну когенерацію

8.2.1. Державна допомога на високоефективну когенерацію надається для капітальних інвестицій в нові когенераційні установки, або покращення енергоефективності існуючих когенераційних установок, або перетворення існуючих енергогенеруючих установок в когенераційні.

8.2.2. Державна допомога на високоефективну когенерацію надається, якщо нова або модернізована когенераційна установка забезпечить загальну економію первинної енергії в порівнянні з роздільним виробництвом тепла та електроенергії.

8.2.3. Дозволеними витратами є додаткові капітальні інвестиції на обладнання, установка якого необхідна для забезпечення високоефективної когенерації в порівнянні зі звичайними потужностями з виробництва електроенергії або теплової енергії, або додаткові капітальні інвестиції на обладнання, яке дозволить модернізувати існуючі високоефективні когенераційні установки до більш ефективного рівня.

8.3. Операційна державна допомога на високоефективну когенерацію надається при дотриманні таких умов:

а) допомога обмежується компенсацією додаткових чистих виробничих витрат в результаті інвестицій, з урахуванням прибутку в результаті економії енергії. При визначенні розміру операційної допомоги, будь-яка інвестиційна державна допомога надається отримувачу державної допомоги для будівництва та введення в експлуатацію нового заводу та повинна бути віднята з витрат виробництва; і

б) операційна державна допомога обмежується тривалістю п'ять років .

8.4. Операційна державна допомога для високих енергоефективних когенераційних установок може бути надана для теплоелектроцентралей (ТЕЦ), за умов генерації ними електроенергії та тепла для:

а) населення: де витрати на виробництво такої електроенергії або тепла перевищують їхню ринкову ціну;

б) промислового використання комбінованого виробництва електроенергії і тепла, де можна показати, що собівартість однієї одиниці енергії з використанням цієї техніки перевищує ринкову ціну однієї одиниці традиційних джерел енергії.

8.5. Державна допомога на реалізацію проектів з підвищення енергоефективності будівель.

8.5.1. Для цілей надання інвестиційної державної допомоги на реалізацію проектів з підвищення енергоефективності будівель допустимими визнаються проекти з підвищення енергоефективності, які стосуються будівель.

8.5.2. Дозволеними визнаються загальні витрати на проект із підвищення енергоефективності.

8.5.3. Державна допомога надається у формі цільового фінансування, гарантій або кредитів на користь фонду з підвищення енергоефективності або іншого фінансового посередника, який повинен передати її в повному обсязі кінцевим отримувачам державної допомоги – власникам будівель або наймачам.

8.5.4. Державна допомога, надана фондом з підвищення енергоефективності або іншим фінансовим посередником на реалізацію допустимих проектів із підвищення енергоефективності, може бути у формі кредитів або гарантій. Номінальний розмір кредиту або суми, на яку надається гарантія, не повинен перевищувати еквівалент 10 мільйонів євро за офіційним валютним курсом Національного банку України, встановленим на дату надання такої допомоги, на один проект на рівні кінцевих отримувачів державної допомоги. Розмір гарантії не повинен перевищувати 80 відсотків розміру базового кредиту.

8.5.5. Сума виплат власників будівель на користь фонду з підвищення енергоефективності або іншого фінансового посередника не повинна бути меншою за номінальний розмір кредиту.

8.5.6. Державна допомога на підвищення енергоефективності має передбачати залучення додаткових інвестицій приватних інвесторів на рівні принаймні 30 відсотків загального розміру фінансування, наданого на реалізацію відповідного проекту з підвищення енергоефективності. Якщо допомога надається фондом з підвищення енергоефективності, залучення приватних інвестицій може здійснюватися на рівні фонду та/або проектів із підвищення енергоефективності з метою залучення сукупного розміру інвестицій, що становить принаймні 30 відсотків загального розміру фінансування, наданого на реалізацію відповідного проекту з підвищення енергоефективності.

8.5.7. З метою надання державної допомоги на підвищення енергоефективності можуть залучатись фонди з підвищення енергоефективності або фінансові посередники. У такому разі необхідно забезпечити дотримання таких умов:

а) керівники фінансових посередників і фондів з підвищення енергоефективності повинні обиратися на основі відкритого, прозорого та недискримінаційного конкурсу. Умови проведення конкурсу встановлюється надавачем державної допомоги. До керівників фінансових посередників і фондів з підвищення енергоефективності може висуватись вимога відповідності певним об'єктивно обґрунтованим критеріям, виходячи з характеру інвестицій;

б) незалежні приватні інвестори повинні обиратися на основі відкритого, прозорого та недискримінаційного конкурсу, спрямованого на

забезпечення належного розподілу ризиків і прибутків, відповідно до чинного законодавства України. Для інвестицій, окрім гарантій, надається перевага непропорційному розподілу прибутків над захистом від збитків. Якщо відбір приватних інвесторів не здійснюється шляхом проведення вказаного конкурсу, справедлива норма прибутку приватних інвесторів має встановлюватися незалежним фахівцем (експертом, аудитором тощо), обраним на основі відкритого, прозорого та недискримінаційного конкурсу. Умови проведення конкурсу встановлюється надавачем державної допомоги.

в) у разі непропорційного розподілу збитків між державними та приватними інвесторами розмір збитку, понесеного державним інвестором, обмежується 25 відсотками від загального розміру інвестицій;

г) у разі надання гарантій, гарантією покривається не більше 80 відсотків від суми кредиту, а загальний розмір збитків, понесених державою, обмежується 25 відсотками базового портфеля гарантії. Лише гарантії, які покривають очікувані збитки від базового портфеля гарантії, можуть надаватися безкоштовно. Якщо гарантія також передбачає покриття непередбачуваних збитків, фінансовий посередник зобов'язаний внести за частину гарантії, яка покриває непередбачувані збитки, плату за користування гарантією, розмір якої відповідає ринковим умовам;

д) інвесторам дозволяється мати своїх представників у складі органів управління фонду з підвищення ефективності або фінансового посередника, як спостережна рада або дорадчий комітет;

е) фонд з підвищення енергоефективності або фінансовий посередник повинні створюватися на підставі чинного законодавства. Надавач державної допомоги зобов'язаний забезпечити проведення комплексної експертизи з метою вибору комерційно обґрунтованої інвестиційної стратегії для реалізації відповідного заходу допомоги на підвищення енергоефективності.

8.6. Державна допомога на енергоефективне теплохолодопостачання.

8.6.1. Державна допомога на енергоефективне теплохолодопостачання. надається для капітальних інвестицій в системи енергоефективного централізованого теплохолодопостачання.

8.6.2. Для теплогенеруючих організації дозволеними витратами для установки вважаються додаткові витрати, необхідні для будівництва, розширення та переобладнання одного або кількох генеруючих блоків із метою їх експлуатації як енергоефективної системи централізованого теплохолодопостачання порівняно із традиційною установкою. Об'єкт інвестиції має бути невід'ємною частиною енергоефективної системи централізованого теплохолодопостачання.

8.6.3. Розмір державної допомоги для розподільчої мережі не повинен перевищувати значення різниці між дозволеними витратами та операційним прибутком. Операційний прибуток має вираховуватися із суми дозволених витрат до настання події або за допомогою механізму повернення невикористаних сум.

9. Державна допомога на поводження з відходами.

9.1. Державна допомога може надаватися на капітальні інвестиції в господарську діяльність із поводження з відходами, поводження з якими може бути менш екологічно безпечним, якщо державна допомога не буде надана.

9.2. Державна допомога на поводження з відходами може надаватися для сприяння переходу на нові технології поводження з відходами, якщо нові технології належать до переліку найкращих доступних технологій у сфері поводження з відходами.

9.2.1. Державна допомога на поводження з відходами у вигляді пільгового кредиту на закупівлю обладнання для роздільного збирання відходів надається, якщо вона забезпечує повноцінне впровадження роздільного збирання відходів на певній території.

9.2.2. Державна допомога на поводження з відходами може надаватися на капітальні інвестиції в господарську діяльність у сфері поводження з відходами, якщо зазначені інвестиції забезпечують перехід на технології, що відповідають вищому для даного типу відходів в Україні рівню ієрархії поводження з відходами.

9.3. Дозволеними витратами є додаткові витрати, які є необхідними для впровадження екологічно безпечних технологій у сфері поводження з відходами, спрямовані на зменшення впливу відходів на стан навколишнього природного середовища порівняно зі звичайними процесами поводження з відходами, які були б застосовані у випадку відсутності державної допомоги.

10. Державна допомога на уловлювання, транспортування та зберігання вуглекислого газу (Carbon Capture Storage ("CCS")-ланцюг):

10.1. Метою надання державної допомоги на уловлювання та зберігання вуглекислого газу є сприяння досягненню довгострокових цілей декарбонізації та охорони навколишнього середовища.

10.2 Державна допомога на уловлювання, транспортування та зберігання вуглекислого газу допускається у вигляді операційної та інвестиційної державної допомоги.

10.3. Державна допомога може надаватися для електростанцій, які виробляють енергію з горючих корисних копалин органічного походження та/або біомас (в тому числі, електростанцій, які при виробництві енергії одночасно використовують горючі корисні копалини органічного походження та біомаси) або іншим виробничим установкам, оснащених системами уловлювання вуглекислого газу, транспортними і складськими приміщеннями або окремими елементами CCS-ланцюга. Державна допомога для підтримки CCS-проектів не включає допомогу для установок, які виділяють вуглекислий газ (виробничі установки і електростанції), проте є можливим надання державної допомоги для оплати витрат, що обумовлюються CCS-проектом.

10.4. Державна допомога обмежується додатковими витратами для уловлювання, транспортування та зберігання вуглекислого газу, що викидається. Дозволені витрати визначаються як дефіцит фінансування.

11. Державна допомога у формі зниження або звільнення від екологічних податків

11.1. Державна допомога у формі зниження або звільнення від екологічних податків надається з метою підвищення рівня охорони навколишнього природного середовища.

11.2. Зниження ставок екологічних податків або звільнення від оподаткування екологічним податком, включаючи податкове відшкодування, повинне бути необхідним та базуватися на об'єктивних, прозорих і не дискримінаційних критеріях, розроблених надавачем державної допомоги, та суб'єкт господарювання – отримувач державної допомоги повинен використовувати державну допомогу для здійснення заходів, спрямованих на підвищення екологічного захисту. Це може бути досягнуто, зокрема шляхом надання компенсації у вигляді відшкодування податку, в результаті чого суб'єкт господарювання – отримувач державної допомоги не звільняється від оподаткування, як такого, а отримує щорічну компенсацію замість очікуваного збільшення суми податку, що повинна бути сплачена.

11.3. Державна допомога є допустимою, якщо зниження ставки податку або звільнення від оподаткування сприяє підвищенню рівня охорони навколишнього природного середовища. Надавачі державної допомоги повинні надати Уповноваженому органу, зокрема, інформацію про:

11.3.1. відповідний сектор або категорії отримувачів, які підпадають під звільнення або скорочення зниження екологічних податків;

11.3.2 те, як оподаткування може сприяти охороні навколишнього природного середовища.

11.3.3. звільнені сектори, що повинні бути належним чином описані, та повинні надати список найбільших отримувачів для кожного сектора (з урахуванням обороту, зокрема частки ринку і розмір податкової бази).

11.4. Державна допомога надається на строк не більше ніж 10 років, після чого надавач державної допомоги повторно переглядає необхідність надання такої державної допомоги та повідомляє Уповноваженому органу для прийняття рішень, визначених відповідно до статті 10 та/або 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

11.5. Державна допомога може бути надана у формі зниження ставки екологічного податку або фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку) або у комбінації цих двох форм. Перевага повернення податку полягає в тому, що отримувачам державної допомоги повертається сума податку, яка є

пропорційною ціні товару чи роботи, на яку нараховується такий податок протягом відповідного податкового року або року оподаткування. Рівень повернення податку не повинен перевищувати мінімальної суми податку у відповідному році, в якому надається державна допомога.

11.6. Державна допомога є допустимою за умови, що отримувачі державної допомоги повинні сплатити принаймні 20 відсотків екологічного податку.

11.7. Державна допомога у формі зниження або звільнення від екологічних податків не надається для біопалива, що підлягає обов'язковому постачанню або змішуванню.

12. Державна допомога на енергетичну інфраструктуру.

12.1. Державна допомога може надаватися для будівництва або переоснащення об'єктів енергетичної інфраструктури. На таку енергетичну інфраструктуру мають поширюватися звичайні тарифи та умови підключення до мережі.

12.2. Дозволеними витратами є капітальні інвестиції на будівництво або переоснащення об'єктів енергетичної інфраструктури.

12.3. Розмір державної допомоги не може перевищувати різницю між дозволеними витратами та операційним прибутком від інвестицій отримувача допомоги.

13. Державна допомога на переміщення підприємств.

13.1. Метою державної допомоги на переміщення підприємств є створення індивідуальних стимулів для зниження негативних чинників для навколишнього природного середовища, шляхом переміщення підприємств, які створюють серйозні забруднення в районах, де таке забруднення матиме руйнівний ефект. Таким чином, державна допомога є допустимою, якщо переміщення відбувається з екологічних міркувань (зниження негативних наслідків для навколишнього природного середовища). Державна допомога не є допустимою на переміщення підприємств в будь-яких інших цілях.

13.2. Державна допомога надається за відповідних умов:

13.2.1. Зміна місця розташування має бути задля захисту навколишнього природного середовища, обов'язковим є впорядкування даного процесу рішенням компетентного адміністративного або судового органу або узгодження між суб'єктом господарювання і компетентним органом державної влади;

13.2.2. Суб'єкт господарювання має відповідати найжорсткішим екологічним стандартам, чинним в регіоні, де воно знаходиться.

13.3. Для того, щоб визначити суму допустимих витрат, враховується:

13.3.1. дохід від продажу або здачі в оренду покинутого виробництва або земельної ділянки;

13.3.2. компенсація, що виплачується у разі примусового позбавлення права власності;

13.3.3. будь-які інші переваги, пов'язані з переміщенням виробництва, передусім, переваги, що впливають з поліпшення, внаслідок переміщення, технологій, а також переваги, пов'язані з кращим використанням виробництва;

13.3.4. інвестиції, пов'язані з будь-яким розширенням потужності.

Додаток 1
до Критеріїв оцінки допустимості
державної допомоги на захист
навколишнього середовища

**Нормативи інтенсивності окремих видів державної допомоги на захист
навколишнього природного середовища**

Вид державної допомоги	Суб'єкти малого підприємництва (інтенсивність може додатково збільшуватися на 15% до досягнення максимального значення в розмірі 100%)	Суб'єкти середнього підприємництва (інтенсивність може додатково збільшуватися на 15% до досягнення максимального значення в розмірі 100%)	Суб'єкти великого підприємництва (інтенсивність може додатково збільшуватися на 15% до досягнення максимального значення в розмірі 100%)
Державна допомога на підвищений рівень захисту навколишнього природного середовища	60 %; 70 % у разі впровадження еко-інновації *; 100 % у разі проведення конкурсу **	50 %; 60 % у разі впровадження еко-інновації*; 100 % у разі проведення конкурсу **	40 %; 50 % у разі впровадження еко-інновації*; 100 % у разі проведення конкурсу **
Державна допомога на завчасне застосування нових екологічних стандартів:			
Понад 3 роки до введення в дію відповідних стандартів	20 %	15 %	10 %
Від 1 до 3 років до введення в дію відповідних стандартів	15 %	10 %	5 %
Інвестиційна допомога на підвищення енергоефективності	50 %; 100 % у разі проведення конкурсу	40 %; 100 % у разі проведення конкурсу	30 %; 100 % у разі проведення конкурсу

Державна допомога на високоефективну когенерацію	65 %; 100 % у разі проведення конкурсу	55 %; 100 % у разі проведення конкурсу	45 %; 100 % у разі проведення конкурсу
Державна допомога на сприяння виробництву енергії з альтернативних джерел	65 %; 100 % у разі проведення конкурсу	55 %; 100 % у разі проведення конкурсу	45 %; 100 % у разі проведення конкурсу
Державна допомога на відновлення забруднених ділянок	100 %	100 %	100 %
Державна допомога на енергоефективне теплопостачання	65 %; 100 % у разі проведення конкурсу	55 %; 100 % у разі проведення конкурсу	45 %; 100 % у разі проведення конкурсу
Державна допомога на поводження з відходами	55 %	45 %	35 %
Державна допомога на енергетичну інфраструктуру	100 %	100 %	100 %
Державна допомога на екологічні дослідження	70 %	60 %	50 %
Державна допомога на уловлювання транспортування та зберігання вуглекислого газу	100 %	100 %	100 %
Державна допомога на переміщення підприємств	70 %	60 %	50 %

* У разі впровадження еко-інновації інтенсивність державної допомоги може збільшуватися на 10 відсотків за умови виконання всіх указаних нижче умов:

а) об'єкт або проект еко-інновації має бути новим або істотно вдосконаленим порівняно з технічним рівнем розвитку галузі;

б) очікувана екологічна вигода має бути істотно вищою, ніж покращення внаслідок загального розвитку технічного рівня певної діяльності;

в) інноваційний характер об'єктів або проектів характеризується очевидним ступенем технологічного, ринкового або фінансового ризику, вищого за ризик, пов'язаний із порівнюваними неінноваційними об'єктами або діяльністю.

** Конкурси мають проводитись на основі чітких, прозорих і недискримінаційних критеріїв. Процедура конкурсу повинна забезпечувати відсутність дискримінації та бути відкритою для всіх суб'єктів господарювання.